

Yksikön vasupäivitys

Heinikonkadun päivähoitoyksikkö

1. Kiusaaminen ja kiusaamisen ehkäisy

Miten määrittelemme?

Toistuvaa, tahallista, yksilön loukkaavaksi kokemaa käytöstä. Kiusaamista on fyysistä, psyykkistä ja sanallista.

Millaisin konkreettisin keinoin voidaan pyrkiä ehkäisemään kiusaamista ja puuttumaan siihen?

- Kiusaamisen ehkäisyssä avainasemassa aikuisten todellinen läsnäolo
- Hyvä ilmapiiri ehkäisee kiusaamista
 - ➔ aikuisten väliset hyvät keskinäiset suhteet ehkäisevät suhteet ja tasapuolinen, keskusteleva vuorovaikutus välittyvät koko ryhmälle ja toimivat mallina lapsille
- Tunne- ja turvataitojen harjoittelu: tuetaan lapsia näiden emotionaalisessa kehityksessä
 - ➔ Omien ja toisten tunteiden tunnistaminen, kiusaamisen tunnistaminen
 - ➔ Keinoina esim. sadut, leikit, keskustelut, pelit, draama, arkisten tilanteiden käsittely yhdessä lasten kanssa, aikuiset toimivat mallina
- Hyvien käytöstapojen opettelu arkisissa tilanteissa, kohteliaisuus, ryhmähengen vaaliminen, toisten huomioiminen
- Pienryhmissä toimiminen
 - ➔ aikuinen läsnä kaikessa toiminnassa, mukana leikeissä: kiusaamisen havaitseminen ja siihen puuttuminen helpottuvat oleellisesti
- Aikuisten suhtautuminen kiusaamiseen ja kiusaajaan: kiusaaminen otettava vakavasti ja siihen puututtava, mutta "kiusaajaksi" leimaamista vältettävä
 - ➔ lapset jäljittelevät helposti: vaarana leimaamisen kierre
- Kun aikuinen tulee tilanteen keskelle, tulee tämän selvittää, mitä todella on tapahtunut, huomioitava tilanteen kaikki osapuolet ja näiden rooli
- Aikuisten toiminta kiusaamistilanteissa:
 - tilanne keskeytetään ja käsitellään lapsen tasoisesti aikuisen tuella
 - tilanne selvitetään kaikkien osapuolten kesken (anteeksipyytäminen, jälkien korjaaminen)

- Aikuisen tulee asettua lapsen asemaan: ”Tiedän, että sinua harmittaa, mutta...”
 - ➔ tunne ja toiminta toisistaan erillään, negatiiviset tunteet opittava käsittelemään toisia vahingoittamatta
- Kiusaamisen syyt selvitettävä, jotta rooli ei ”jää päälle”
 - ➔ taustalla usein heikko itsetunto: itsetunnon vahvistuminen, turvallinen ympäristö sekä tasapuolisuuden ja oman merkityksellisyyden kokemus ehkäisevät niin kiusaajan kuin kiusatun roolin omaksumista
- Tasapuolisuus: äänekkäimmät ja ”näkyvimmat” lapset saavat yleensä eniten sekä positiivista että negatiivista huomiota
 - ➔ pyrittävä tasapuolisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen
- Priorisointi ja henkilökunnan joustaminen tarvittaessa: turvallisen ilmapiirin luominen ja ylläpito saattaa toisinaan vaatia vaikka ryhmän koko henkilökunnan läsnäoloa (esim. nukutus- ja piiritilanteet)
- Sosiaalisten ja emotionaalisten (= ihmisenä olemisen taitojen) oltava aina etusijalla: tarvittaessa karsitaan muusta toiminnasta, jos tilanne sitä vaatii

Kasvatuskumppanuus: miten tilanteet käsitellään vanhempien kanssa?

- Ideaalitulanteessa vastavuoroinen rehellisyys
- Vanhemmat pidetään ajan tasalla, jotta näille tilanteesta välittyvä kuva on mahdollisimman totuudenmukainen (lapsen kertoman kautta välittyvä kuva ei aina vastaa todellisuutta)
- Henkilökunnan johdonmukainen linja tiedottamisessa ja yhteistyö
 - ➔ tieto kiusaamistilanteista kaikille tiimin jäsenille: sovitaan yhteisesti, miten mahdollinen jälkipuinti hoidetaan

2. Osallisuus

Miten määrittelemme?

Osallisuus merkitsee yksilön kokemusta siitä, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua. Osallisuuteen liittyy olennaisesti kokemus yhteisöllisyydestä: yksilö kokee olevansa omana itsenään arvokas osa yhteisöä ja voivansa oman asiantuntemuksensa kautta vaikuttaa yhteisön toimintaan.

Perheen osallisuus

- Kasvatuskumppanuuden tavoitteena lapsen edun toteutuminen
- Vanhempien tulee olla tietoisia kasvatuskumppanuuden merkityksestä
- Kasvatuskumppanuus: tärkeää avoimuus ja rehellisyys molemmiin puolin
- Ammatillisuus tärkeää: kasvatuskumppanuudessa ei ole kyse ”kaveruudesta”
- Päivittäiset kuulumiset hakutilanteissa osallistavat myös vanhempia
- Säännölliset kasvatustalut: alkukeskustelut, vasu -keskustelut ja KOS -keskustelut (2 – 3 kertaa vuodessa)
- Kasvatustalutissa vanhempien kuunteleminen tärkeää: vanhemmat tuntevat oman lapsensa parhaiten
- Vanhempainillat syksyisin, esiopetusikäisille myös talvella
- Erilaiset tapahtumat lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta
- Vuotuiset kyselyt vanhemmille varhaiskasvatustalusta: mahdollisuus vaikuttaa yksikön toimintaan
- Mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatustalutun esim. vanhempainilloissa (mm. etukäteen määriteltujen teemojen ja niistä käydyn keskustelun kautta) sekä henkilökunnan ja vanhempien välisissä kasvatustalutissa

Lapsen osallisuus

- Tärkeintä lapselle on aikuisten läsnäolo
- Lapsen kuunteleminen ja kiireetön ilmapiiri luovat turvallisuutta ja perustan osallisuuden kokemukselle
- Pienryhmät tukevat oleellisesti lapsen osallisuutta: aikuiset pystyvät paremmin huomiomaan lapsen omat toiveet ja vastaamaan näiden yksilöllisiin tarpeisiin ja osaamiseen
- Tasapuolisuus: kaikki saavat päivittäin myönteistä huomiota
 - ➔ Tulee muistaa, että aikuisten huomio jakautuu väistämättä ”epätasaisesti” lasten erilaisten tarpeiden vuoksi: on kuitenkin yleensä koko ryhmän etu, että näihin tarpeisiin vastataan
- Tärkeää on lapsen yksilöllinen huomioiminen
 - ➔ Jokaisella on omanlaisensa persoonallisuus, erilaisuudelle tulee jättää tilaa
- Johdonmukaisuus ja oikeudenmukaisuus aikuisten taholta tärkeää

- Yhteiset säännöt lisäävät yhteisöllisyyttä, tasavertaisuuden kokemista ja auttavat jäsentämään arkea
 - ➔ Lasten tulee saada osallistua yhteisten sääntöjen laadintaan
 - ➔ Sääntöjen noudattaminen tuottaa onnistumisen kokemuksia ja kohottaa itsetuntoa (arjessa selviytymisen taidot)
- Itsetunnon kehittyminen kaiken perusta
 - ➔ Lapsia ei saa lannistaa: tuetaan lapsen itsetunnon kehittymistä kaikissa tilanteissa
- Myönteinen palaute aina, kun mahdollista
- Oikea-aikainen ja oikeansuuntainen palaute tärkeää
 - ➔ Aikuisen oltava valppaana
- Sanattomaan viestintään tulee kiinnittää huomiota: lapsen tulee tuntee tulevansa kuulluksi ja että hänen mielipiteitään kunnioitetaan
- Periaate "koko talo kasvattaa" lisää yhteisöllisyyttä ja luo turvallisuutta
- Aikuiset antavat lapsille mahdollisuuden osallistua ikätasonsa mukaisesti päätöksentekoon ja päivittäisen toiminnan suunnitteluun

Henkilökunnan osallisuus

- Kaikkien tiimin jäsenten tulee voida osallistua kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen
- Tasa-arvoisuus ja keskusteleva ilmapiiri tiimin jäsenten kesken luo osallisuutta
 - ➔ Vastuualueiden jako kuitenkin tärkeää arjen struktuuria
- Tiimi keskustelee yhdessä lapsista ja päivittäisistä tilanteista
- Kirjallisten tuotosten (vasut, KOS – lomakkeet, selvitykset) tulee olla kaikkien tiimin jäsenten luettavissa ja kommentoitavissa
- Yksikön kehittämispäivinä mahdollisuus kertoa näkemyksensä mahdollisista kehitystarpeista

3. Taide- ja kulttuuri

Yksikön oma toiminta

- Kulttuuri- ja taidekasvatus varhaiskasvatustoiminnan läpäisevinä teemoina

- Toiminta ei ole sidottua esimerkiksi vuodenaikoihin, vaan sitä määrittelevät pääasiassa tarjonta ja ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat
- Satujen maailmaan tutustutaan läpi vuoden lastenkirjallisuuden kautta
 - Lisäksi ryhmien toiminnassa näkyvät vähintään vuosittain erityiset satupäivät tai satuviikot, jolloin lapset saavat tuoda esimerkiksi oman kirjan, luetaan yhteisesti satuja tai käydään mahdollisuuksien mukaan kirjastojen satutunneilla
- Lasten omalle luovuudelle annetaan tilaa
 - Lapsille annetaan mahdollisuus tutustua erilaisiin taiteen tekemisen välineisiin ja materiaaleihin sekä harjoittaa näiden parissa kädentaitojaan
- Luonto- ja ympäristökasvatus sekä vuodenaikojen seuranta kuuluvat oleellisesti yksikkömme toimintaan
 - Vuodenkierto ja siihen liittyvät perinteet ja perinnejuhlat huomioidaan mahdollisuuksien mukaan ryhmissä eri tavoin: mm. toriretket, ulkoilutapahtumat, uuden sadon maistiaiset
- Hyvät tavat ja tapakasvatus huomioidaan päivittäisessä toiminnassa
- Erilaiset teemapäivät (esim. lasten oikeuksien päivä, nallepäivä, hyvien tapojen päivä, satupäivä) huomioidaan yksikössämme ryhmäkohtaisten toimintasuunnitelmien ja viikkosuunnitelmien mukaisesti
- Isäin- ja äitienpäivinä toteutetaan suunniteltua ohjelmaa koko talon voimin
- Itsenäisyyspäivää vietetään yhteisesti juhlavissa tunnelmissa päiväkodin laulusalissa
- Joulunaikaan lapset tutustutetaan joulun kulttuuriperinteisiin (tontut, jouluruuat, joululaulut)
- Isovanhempienpäivää vietämme yhdessä suunnitellusti kevätkaudella
- Kevätjuhla suunnitellaan ja toteutetaan yhteisesti
- Yhteiset viikoittaiset laulutunnit joka perjantai laulusalissa

Yhteistyö kaupungin kulttuuritoimijoiden kanssa

- Museoissa vierailaan mahdollisuuksien mukaan
- Eskarit pyrkivät vierailemaan vuosittain sinfonia- tms. konsertissa
- Lähikirjastossa vierailaan useaan otteeseen vuoden aikana
- Teatterivierailuja ja vierailevaa teatteria mahdollisuuksien ja tarjonnan mukaan

4. Uskonto ja elämäkatsomus

- Katsomukseen liittyvät asiat keskustellaan vanhempien kanssa kasvatustilaisuuksien yhteydessä
- Perheiden katsomusta kunnioitetaan
- Huomioidaan katsomukselliset kysymykset ja vanhempien kanssa tehdyt sopimukset käytännön toiminnassa tarpeen mukaan
- Suuret kristilliset (joulu, pääsiäinen) juhlat huomioidaan, niiden merkityksestä keskustellaan ja perinteisiin ja tapoihin tutustutaan
- Huomioidaan ryhmän kaikkien lasten uskonnollinen ja kulttuurinen tausta
 - ➔ Keskustelulle annetaan tilaa: lasten annetaan kysellä ja ihmetellä, kysymyksiin etsitään yhdessä vastauksia
 - ➔ Jutellaan yhdessä tilaisuuden tullen erilaisista kulttuurisista ja uskonnollisista tavoista (esim. ruoka, pukeutuminen, juhlat)
 - ➔ Keskustelujen pohjavireenä erilaisuuden myönteinen huomioiminen ja toisaalta samankaltaisuuden oivaltaminen: tuetaan näin lapsen omaa kulttuurista tai monikulttuurista identiteettiä sekä samalla itsetunnon ja toisia kunnioittavan elämäkatsomuksen kehittymistä